

ปัญหาและอุปสรรคของการนำแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มาใช้พัฒนาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบริษัทจำกัด ที่เข้าข่ายธุรกิจครอบครัว

Problems and Obstacles in Applying the Concept of Sustainable Development to the Civil and Commercial Code Concerning the Limited Companies that Fall under the Category of Family-owned Businesses

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล ปกรณ์นิมิตติ*

Assistant professor Dr. Noppadon Pakonnimiddee

วันที่ได้รับบทความ 27 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 17 กรกฎาคม 2566; วันตอบรับบทความ 19 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาในบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการหาคำตอบว่า ธุรกิจครอบครัวที่จัดตั้งภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบริษัทจำกัด สามารถมีเป้าหมายของธุรกิจโดยนำหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ โดยมีพื้นฐานของกฎหมายบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยรองรับได้หรือไม่ โดยเบื้องต้นจะเป็นการศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยที่การดำเนินธุรกิจนั้น ๆ จะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคมและการกำกับดูแลกิจการ โดยปัจจุบัน แนวคิดแนวทางการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนตามหลัก ESG นั้นเป็นแนวทางหรือเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจที่ได้มีการนำมาใช้กับบริษัทในรูปแบบบริษัทมหาชนที่เป็นบริษัทจดทะเบียนเป็นส่วนใหญ่ในไทย อันที่จริงแล้วแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนสามารถนำมาปรับใช้เป็นเป้าหมายของทุกบริษัทจำกัดได้ ไม่ว่าจะเป็นบริษัทจำกัดที่เป็นธุรกิจครอบครัวและ

* นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

บริษัทจำกัดที่ไม่ใช่ธุรกิจครอบครัวก็ตาม แต่เฉพาะบทความนี้ผู้เขียนมุ่งที่จะศึกษาเฉพาะธุรกิจครอบครัวที่จัดตั้งในรูปแบบบริษัทจำกัดเท่านั้น จากการศึกษาพบว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยในส่วนบริษัทจำกัดยังไม่มีบทบัญญัติที่รองรับหรือสัมพันธ์กับแนวความคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน เปรียบเทียบกับกฎหมายบริษัทของต่างประเทศ ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1168 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ให้มีความสอดคล้องกับแนวความคิดพัฒนาอย่างยั่งยืนและให้สัมพันธ์กับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้วย ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ซึ่งไม่ควรจำกัดไว้เพียงองค์กรธุรกิจที่จัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้น แต่อาจรวมถึงบริษัทจำกัดทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นธุรกิจครอบครัวหรือไม่ใช่ธุรกิจครอบครัวก็ตาม

คำสำคัญ: บริษัทจำกัด ธุรกิจครอบครัว การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัญหาและอุปสรรคของการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาใช้พัฒนาประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ว่าด้วยบริษัทจำกัดที่เข้าข่ายธุรกิจครอบครัว
Problems and Obstacles in Applying the Concept of Sustainable Development to the Civil and Commercial
Code Concerning the Limited Companies that Fall under the Category of Family-owned Businesses

Abstract

The purpose of this study was to find out whether the family-owned businesses established under the Civil and Commercial Code concerning limited companies can set business goals based on the principles of sustainable development, if they are supported by the limited company law in the Civil and Commercial Code of Thailand. Initially, this study clarified the concept of sustainable development in which business operations are responsible for the environment, society and corporate governance. At present, the concept of sustainable business practices based on ESG principles is a guideline or a goal of business operations that has been applied to the public companies, most of which are listed companies in Thailand. However, the concept of sustainable development can be adapted as the goal of every limited company, whether it is a limited company that is a family-owned business or a limited company that is not a family-owned business. In this article, the author focused on the study of the family-owned businesses established as limited companies. This study found that the Civil and Commercial Code of Thailand concerning limited companies, as well as foreign business law of Thailand, did not have provisions that support or pertain to the concept of sustainable business practices. Therefore, the author suggests amending the Section 1168 of the Civil and Commercial Code of Thailand to be in line with the concept of sustainable development and pertain to the principles of good corporate governance. This amendment will lead to the achievement of the goal of sustainable business operations of not only the business entities established as public limited companies, but also all limited companies, whether they are family-owned or non-family-owned businesses.

Keywords: limited company, family-owned business, sustainable development

ปัญหาและอุปสรรคของการนำแนวคิดการพัฒนายั่งยืนมาใช้พัฒนาประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ว่าด้วยบริษัทจำกัดที่เข้าข่ายธุรกิจครอบครัว
Problems and Obstacles in Applying the Concept of Sustainable Development to the Civil and Commercial
Code Concerning the Limited Companies that Fall under the Category of Family-owned Businesses

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, ‘การจดทะเบียนธุรกิจประจำเดือนมีนาคม 2565’ (DBD, 2565) <https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2565/H26/H26_202203.pdf> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

—— ‘ชื่อนิติบุคคล : บริษัทเครือข่ายเจริญโภคภัณฑ์จำกัด’ (datawarehouse, 2565) <<https://datawarehouse.dbd.go.th/company/profile/5/010551901095>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

กัญญาณัฐ เสียงใหญ่, ‘ความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการพัฒนาประเทศไทย’ (2564) 6 วารสารรัชต์ภาคย์ 14.

กิตติพงศ์ อรุณพัฒน์พงศ์, *สูตรสำเร็จธุรกิจครอบครัวไทย : เพื่อการสืบทอดอย่างยั่งยืน* (บุญศิริการพิมพ์ 2562).

ชริตา ธีรธรรมธาดา และเสถียรภาพ นาคหลวง, ‘การจัดตั้งบริษัทจำกัดคนเดียวโดยนิติบุคคล’ (การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 19, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2561).

ดร.แดน มองต่างแดน (นามแฝง), ‘นวัตกรรมยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเจริญเติบโตของธุรกิจครอบครัวเพื่อสร้างชาติ’ *กรุงเทพธุรกิจ* (16 พฤษภาคม 2560) <<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/116173>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

ทิพย์ชนก รัตน์โสธ, *คำอธิบายเรียงมาตรา กฎหมายลักษณะห้างหุ้นส่วนและบริษัท* (โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2552).

ธรรมนิธย์ สุ่มันตกุล, ‘New Legislative Culture: Soft Law’ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, กรกฎาคม 2549) <<https://www.krisdika.go.th/data/activity/act90.pdf>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

ธันธร มหาพรประจักษ์, ‘ทำความเข้าใจกับ ESG เทรนด์การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน’ ไทยรัฐ (22 พฤษภาคม 2566).

นิลุบล เลิศนุวัฒน์, *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด* (โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2564).

บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด, ‘รายงานการกำกับดูแลกิจการประจำปี 2563’ (cpgroupglobal, 2563) <<https://www.cpgroupglobal.com/storage/document/cg-reports/2020/cpg-cg-report2020-th.pdf>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด, ‘รายงานความยั่งยืนประจำปี 2564’ (cpgroupglobal, 2564) <<https://www.cpgroupglobal.com/th/document/viewer/flipbook/322/รายงานความยั่งยืน-2564>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

บริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ จำกัด, ‘คำถามที่พบบ่อย’ (cpgroupglobal, 2565) <<https://www.cpgroupglobal.com/th/about-cp/overview>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

บริษัทพิบูลย์ชัยน้ำพริกเผาไทยแม่ประนอม จำกัด, ‘ประวัติความเป็นมา’ (maepranom, มปป.) <https://www.maepranom.com/th/our_brands/#MAEPRANOM-HERITAGE> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

บริษัทอังกฤษตรางู (แอล.พี.) จำกัด, ‘เกี่ยวกับตรางู’ (britishdispensary, 2555) <<http://www.britishdispensary.com/about.php>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

ประชาชาติธุรกิจ ‘ธุรกิจครอบครัวปรับตัวเพื่อสร้างความแตกต่าง’ ประชาชาติธุรกิจ (2 มกราคม 2565) <<https://www.prachachat.net/csr-hr/news-832066>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

พฤษภา เครือแสง และมณีนรัตน์ จันทร์หนิ้ว, ‘มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการสร้างธุรกิจอย่างยั่งยืนโดยใช้หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบต่อสังคม’ (2560) 2 วารสารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน 72.

ปัญหาและอุปสรรคของการนำแนวคิดการพัฒนายั่งยืนมาใช้พัฒนาประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ว่าด้วยบริษัทจำกัดที่เข้าข่ายธุรกิจครอบครัว
Problems and Obstacles in Applying the Concept of Sustainable Development to the Civil and Commercial
Code Concerning the Limited Companies that Fall under the Category of Family-owned Businesses

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ‘การพัฒนาที่ยั่งยืน’ (STOU, (มปป.)) <<https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/04-02.html>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

สถาบันไทยพัฒน์, ‘ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ’ (มปป.) <<https://www.thaicr.com/2006/05/10.html>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

สถาบันไทยพัฒน์, ‘CSR กับ ESG ต่างกันหรือไม่’ (มปป.) <<https://www.thaicr.com/2017/06/csr-esg.html?m=0,2565>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

สมหวัง ศรีมุงคุณ และคณะ, ‘การพัฒนารัฐวิสาหกิจสู่องค์กรแห่งความยั่งยืน : กรณีศึกษา
บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)’ (2558) 2 วารสารช่อพะยอม 87.

สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย, ‘ESG...ปัจจัยสำคัญสู่แนวทางการประกอบธุรกิจตามหลักความยั่งยืน’
(ASCO, มปป.) <http://www.asco.or.th/uploads/upfiles/files/ASCO%20article_ESG_ed.pdf> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, ‘การจัดทำบัญชีอย่างง่าย’ (DBD, 2553) <https://www.dbd.go.th/trang/ewt_dl_link.php?nid=76> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

สำนักงานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, ‘SDGs คืออะไร
มารู้จัก 5 เป้าหมายแรกจากมิติสังคม’ (สอวช., 21 เมษายน 2564) <<https://www.nxpo.or.th/th/8081/#:~:text=SDGs%20ย่อมาจาก%20Sustainable,คือ%20สังคม%20เศรษฐกิจ%20และสิ่งแวดล้อม>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

อนันตชัย ยूरประถม และคณะ, *ไขความหมายการพัฒนายั่งยืน* (ห้างหุ้นส่วนจำกัด วนิดา
การพิมพ์ 2558).

ภาษาต่างประเทศ

Carmela Nitti, ‘Why sustainability reporting is important for private and public organizations?’ (Arcolab, 1 June 2023) <<https://www.arcolab.org/sustainability-reporting-important-for-businesses/>> สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2566.

Claudia Binz Astrachan and Dr. Isabel C. Botero, *Business Family Governance 2.0* (IFB Research Foundation 2021).

Ernest Lim, *Sustainability and Corporate Mechanisms in Asia* (Cambridge University Press 2020).

Financial Times, ‘Definition of ESG’ (Internet Archive, no publication date) <<https://web.archive.org/web/20190407155156/http://lexicon.ft.com/Term?term=ESG>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

Forbes Thailand, “‘แม่ประนอม’ เจเนอเรชัน 3 ส่งต่อสูตรลับ 63 ปีแห่งความสำเร็จ’ (forbesthailand, 9 กุมภาพันธ์ 2565) <<https://forbesthailand.com/sponsored-content/maepranom>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

Fred Neubauer and Alden G. Lank, *The Family Business: Its Governance for Sustainability* (1st edn, Macmillan 1998).

Kedsara Luengruengtip, ‘Thailand’ in Akira Kawamura, Anderson Mori and Tomotsune (eds) *Corporate Governance* (Thomson Reuters 2013).

Nicolas Kachaner, George Stalk, Jr. and Alain Bloch, ‘What You Can Learn from Family Business’ (2012) 11 Harvard Business Review 6.

Oliver F. Williams, ‘The UN Global Compact: The Challenge and the Promise’ (2004) 4 Business Ethics Quarterly 755.

ปัญหาและอุปสรรคของการนำแนวคิดการพัฒนายั่งยืนมาใช้พัฒนาประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ว่าด้วยบริษัทจำกัดที่เข้าข่ายธุรกิจครอบครัว
Problems and Obstacles in Applying the Concept of Sustainable Development to the Civil and Commercial
Code Concerning the Limited Companies that Fall under the Category of Family-owned Businesses

Shell, ‘Shell Annual Report 2020 Section172(1) statement’ (2020) <[https://reports.
shell.com/annual-report/2020/strategic-report/strategy-business-and-
market-overview/section-172-1-statement.php](https://reports.shell.com/annual-report/2020/strategic-report/strategy-business-and-market-overview/section-172-1-statement.php)> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

The Standard, ‘Sustainable Business ชะวนใจผู้บริภคโลกใหม่ด้วยวิธีคิดธุรกิจแบบยั่งยืน’ (The
Standard, 29 ตุลาคม 2564) <[https://thestandard.co/podcast/thesmehandbook-
ep12/](https://thestandard.co/podcast/thesmehandbook-ep12/)> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

Troy Monterey, ‘How Much Does It Cost To Build A Sustainable Business’ (ICTSD, 28
January 2022) <[https://www.ictsd.org/how-much-does-it-cost-to-build-a-
sustainable-business/](https://www.ictsd.org/how-much-does-it-cost-to-build-a-sustainable-business/)> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

UNCTAD, ‘Family Business for Sustainable Development’ (FBSD, no publication date)
<<https://fbfd.unctad.org/about-us/#fbn>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.

UNCTAD, ‘The Sustainability Indicators for Family Business (SIFB)’ (FBSD, no
publication date) <<https://fbfd.unctad.org/indicators/>> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์
2566.

United Nations Development Programme, ‘What are the Sustainable Development
Goals?’ (UNDP, no publication date) <[https://www.undp.org/sustainable-
development-goals?utm_source=EN&utm_medium=GSR&utm_content=US_
UNDP_PaidSearch_Brand_English&utm_campaign=CENTRAL&c_
src=CENTRAL&c_src2=GSR&gclid=CjwKCAjwu_mSBhAYEiwA5BBmfz
1KaeNsIL7dqhf90RNlDdH2x_zicWMe_B5F9qc_Sh4yooQ8ylTi_RoCg28QAvD_
BwE](https://www.undp.org/sustainable-development-goals?utm_source=EN&utm_medium=GSR&utm_content=US_UNDP_PaidSearch_Brand_English&utm_campaign=CENTRAL&c_src=CENTRAL&c_src2=GSR&gclid=CjwKCAjwu_mSBhAYEiwA5BBmfz1KaeNsIL7dqhf90RNlDdH2x_zicWMe_B5F9qc_Sh4yooQ8ylTi_RoCg28QAvD_BwE)> สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2566.